

Импликације научно-техничке револуције и физиономије савременог рата на даљи развој система васпитања и образовања у оружаним снагама

ВОЈНО ДЕЛО 6/1998.

Потпуковник др *Војислав Стојковић*

... На подручју војног васпитања и образовања импликације научно-техничке револуције испољавају се у два смера. Први обухвата непосредне импликације научно-техничке револуције чији је утицај евидентан на образовање уопште. Други смер утицаја научно-техничке револуције на војно образовање испољава се посредно, преко развоја техничко-технолошког чиниоца оружане борбе и промена у физиономији савременог рата.

Из оквира првог смера посебно су изражене следеће импликације:

а) *порастан улоге и значаја војног образовања.* То је непосредна последица чињенице да са становишта рада развој људског фактора има стратешко значење. Адекватно порасту значаја образовања са становишта рада и науке, и у војној сфери је научно-техничка и технолошка револуција мултиплицирала значај образовања и борбене обуке са аспекта укупне борбене способности савремене армије. Јер, између промена у материјално-техничком фактору рата и оружане борбе и развоја система обуке и васпитања постоји директна међузависност – што је сложенија ратна техника обуком се мора обезбедити виши ниво и квалитет знања и способности. С обзиром на значај поливалентне функције официра у свим савременим армијама уочљиве су промене у образовању официрског кадра. Реформним концепцијама настоји се обезбедити флексибилан профил официра, лако прилагодљив на брзе научно-техничке промене, али и са потребним квантумом ужих стручно-специјалистичких знања;

б) *прогресија образовних захтева.* Пред образовање, као значајну карику интеракцијске спреге: *наука–технологија–рад–образовање*, данас се постављају неупоредиво већи захтеви. Условно их је могуће сврстати у неколико група: (1) захтеви да се образовањем обезбеди знатно већи квантум фундаменталних општих и општетехничких знања; (2) захтеви за продубљеним високоспецијализованим знањима; (3) захтеви да усвојена знања и способности буду оперативни – примењиви у пракси и да могу послужити као основа за даљу спознају, учење и развој;

(4) захтеви за интеграцијом науке, образовања и рада; (5) захтеви да институционално образовање обезбеди све потребне предуслове за касније перманентно образовање и самообразовање.

Наведени општи захтеви, сагледани у контексту опредељења концепције ОНО и ДСЗ испољавају се као конкретни задаци које системом образовања и васпитања оружаних снага треба реализовати; (1) непрекидно проширивање културе (опште, техничко-информатичке и општевојне) старешинског (и војничког) састава као претпоставке успешности и ефикасности деловања у све сложенијим, промењивим и непредвидивим условима мирнодопске и ратне праксе; (2) непосредно повезивање војног образовања са науком, пре свега војном, и са захтевима ратне праксе; (3) теоријско и практично оспособљавање старешина и војника за стваралачко обављање делатности;

с) *нужност перманентног образовања*. У данашње време сви сегменти човековог живота и рада захтевају перманентно образовање схваћено као континуирана активност која се реализује различитим облицима институционалног и ванинституционалног образовања и самообразовања, али увек организованог, осмишљеног и сврсисходног. Нема дилеме да је на подручју војне едукације нужност перманентног образовања, као глобалне политике и доктрине, израженија него у већини других делатности. Захтеве за перманентним образовањем лакше је остварити у систему образовања старешинског кадра, него у систему борбене обуке војника, односно резервног састава у целини;

д) *увођење савремене технике у процес образовања*. Данас, кад садржај и темпо укупних друштвених и техничко-технолошких промена захтева да се процеси образовања модернизују у програмском и технолошком погледу, промене у медиолошкој сфери образовања су најочљивије. У војној сфери се објективизирају путем увођења комплексних полигона, система за тренажу и симулацију, аутоматизованих стрелишта и других сложених наставно-техничких и информатичких система специјалне намене;

е) *захтеви за научном организацијом едукативног процеса*. У савременим условима профилисање кадрова, концепирање система образовања, планирање и програмирање образовно-васпитног рада јесу сложени научни проблеми чије је успешно решавање једино могуће полидисциплинарним приступом. Руководјење васпитно-образовним процесом, организација и технологија образовања такође захтевају такав приступ. Због тога ефикасност сваког система образовања и васпитања и његов даљи развој зависи од његове отворености за примену сазнања и метода из широког спектра андрагогији (педагогији) компатибилних, иако на први поглед понекад удаљених, наука и научних дисциплина. Затвореност система и теорије на којој се заснива, никако не може бити алтернатива, јер неминовно води у заостајање...